L'impacte de la consultoria a Catalunya

Informe anual 2021

Oriol Montanyà Vilalta
Erola Palau Pinyana

OBSERVATORI DE SOSTENIBILITAT UPF-BSM

Novembre de 2022

Informe elaborat per:

upf. BARCELONA SCHOOL OF MANAGEMENT

ACEC+ Consultores Catalunya

Amb la col·laboració de:

T Systems

SEIDOR

Concatel

Capgemini

NTT DATA

Índex

Resum executiu 3

1. Presentació 5

2. Introducció 7

3. Metodologia 9

4. Radiografia del sector de la consultoria a Catalunya 11

4.1. Dimensió i característiques 12

4.2. Valor econòmic i social 14

5. El cas de les empreses d'ACEC 16

5.1. Impacte econòmic 17

5.2. Impacte social 18

5.3. Impacte mediambiental 19

6. Conclusions 21

7. Referències bibliogràfiques 23

Resum executiu

El sector de la consultoria a Catalunya no disposava de cap estudi rigorós que permetés dimensionar l'impacte de la seva activitat en el desenvolupament econòmic i social del país. En aquest sentit, la Patronal de les Consultores de Catalunya (ACEC) va encarregar a la UPF Barcelona School of Management la realització d'un treball de recerca amb l'objectiu de recollir informació contrastada sobre les empreses del sector, quantificant el valor real de la seva feina i analitzant els efectes que produeix en el benestar global.

Així doncs, l'informe comença mesurant el nombre d'organitzacions que es dediquen a la consultoria a Catalunya, arribant a la conclusió que actualment el sector està integrat per 4.586 empreses, de les quals 4.381 també tenen la seva seu social al territori. Observant l'evolució d'aquest paràmetre ens els darrers deu anys, es pot veure que el naixement de noves companyies ha sigut sempre constant, registrant un creixement acumulat de gairebé el 50%. En la mateixa línia, el nombre d'establiments ha anat creixent sostingudament, fins als 5.067 locals que avui donen servei als clientes de les quatre províncies catalanes. Com no podia ser d'una altra manera, l'ocupació generada per les empreses de consultoria també ha experimentat una progressió clarament ascendent, passant de 12.917 treballadors el 2012 als 28.706 empleats de 2021. Cal assenyalar que aquesta dinàmica de creació de llocs de treball no es va interrompre amb la Covid-19, ja que durant els dos primers anys de pandèmia l'ocupació del sector va créixer en més de 3.500 persones.

Pel que fa a les característiques de les empreses de consultoria de Catalunya, és especialment significativa la informació referent a la seva dimensió, ja que el 98% de les companyies són micro (menys de 10 treballadors) o petites (menys de 50 treballadors). Les empreses mitjanes i grans tenen poc pes en termes absoluts, ja que sumen 67 i 24 empreses respectivament, però també és cert que són les que han crescut més en nombre de noves organitzacions durant la darrera dècada (superior al 100% en ambdós casos).

En quant a l'impacte econòmic, el sector compta amb una facturació anual acumulada superior als 4.360 milions d'euros, procedents principalment de clients de l'Estat espanyol (81%) però també de la Unió Europea (11%) i de la resta del món (8%). Cal subratllar que aquest volum de vendes representa un 1,83% del PIB català i que és substancialment superior al d'altres sectors de serveis comparables, com les activitats jurídiques, immobiliàries, d'auditoria o d'enginyeria. I el mateix passa amb la productivitat, ja que la consultoria és un dels sectors que més valor produeix per empleat, amb una aportació concreta de 72.056 euros.

Referent al valor social, el sector de la consultoria registra algunes taxes que val la pena destacar, com el 51,2% d'ocupació femenina, el 82,9% de despesa de personal o el 60,5% de valor afegit. Les empreses que formen part d'aquesta branca d'activitat també inverteixen anualment 145 milions en actius materials i 91 milions en recerca i desenvolupament. En la mateixa línia, destinen 264 milions a compres de materials i 217 milions a subcontractació de tasques. Un conjunt de dades que donen visibilitat a l'impacte positiu, tant a nivell econòmic com social, que genera l'exercici de la consultoria a casa nostra.

Addicionalment, el present estudi analitza qualitativament una mostra d'onze empreses de consultoria que donen servei a Catalunya, amb la voluntat d'identificar les tendències de futur del sector. En aquesta línia, hem enquestat a una mostra d'empreses variada pel que fa al volum de negoci. En el pla econòmic, de mitjana, veiem com els ingressos provenen majoritàriament de Catalunya (54%) i Espanya (31%), mentre que el 15% restant prové de clients internacionals. De la mateixa manera, a Catalunya es destinen la major part de les despeses d'aquestes empreses (un 61%), mentre que a Espanya se'n destina un 32%, i el 8% restant s'efectua a proveïdors de fora d'Espanya. Pel que fa al caràcter de les despeses, tres quartes parts de les empreses inverteixen en I+D, i destaca que més de la meitat de la mostra efectua inversions en projectes mediambientals.

Passant a la dimensió social, analitzem l'impacte de l'empresa tant sobre les persones que hi treballen com a la resta de la societat. Segons la mostra analitzada, la consultoria de Catalunya ocupa a persones amb contractes fixes, amb plantilles paritàries pel que fa al gènere i poc envellides, formades majoritàriament per persones menors de 30 anys. Pel que fa a la remuneració per segments salarials, veiem que no hi ha persones que rebin menys de 500€ mensuals, i només un 1% rep menys de 999€ mensuals. La gran majoria rep més de 2.000€ mensuals, dels quals un 11% en rep més de 5.000€. Per altra banda, destaca la inversió, tant temps com diners, per formar a la plantilla; així com les polítiques de flexibilitat horària, de conciliació personal i laboral, codis ètics, plans d'igualtat i protocols d'assetjament laboral.

En l'apartat d'impacte mediambiental, tot i que el sector de la consultoria és poc contaminant, destaquen els esforços de la mostra enquestada per maximitzar el benestar del planeta. En aquest sentit, veiem com les consultores catalanes demostren un nivell baix de consum d'energia (generalment fins a 10.000 kWh) i d'emissions contaminants (fins a 200 tones de CO_2 anualment). De fet, cal subratllar que les organitzacions comencen a mesurar els seus nivells d'emissions, cosa que els permet dimensionar-los i reduir-los. Pel que fa als residus, la majoria d'empreses enquestades també estan incorporant indicadors com el volum de productes reciclats. Concretament, el 50% de la mostra recicla més de la meitat dels seus residus, mentre que en el pol oposat, una quarta part de les empreses no està reciclant els residus que genera. Finalment, amb la vocació de tenir més impacte positiu en el medi ambient, diverses empreses decideixen participar en projectes de caràcter mediambiental, entenent que són complementaris i beneficiosos per al desenvolupament del negoci.

1. Presentació

Des de l'ACEC – Patronal de les Consultores de Catalunya, amb l'informe que teniu a les mans sobre l'impacte de la consultoria a Catalunya l'any 2021, assolim una fita sense precedents a casa nostra.

Fins a aquest moment, el sector de la consultoria a Catalunya no comptava amb cap estudi que permetés quantificar la seva contribució en el nostre desenvolupament econòmic i social. Amb la motivació de calcular el valor real de les empreses de consultoria, des de l'ACEC vam encarregar a la UPF Barcelona School of Management l'elaboració d'aquest estudi.

Mitjançant aquest informe, avui podem objectivar i constatar allò que molts sospitàvem: la consultoria és uns dels sectors cabdals de la nostra economia. Deixeu-me avançar-vos algunes dades que podreu llegir en l'estudi. Som més de 4.500 empreses dedicades a casa nostra a la consultoria. En els últims 10 anys hem crescut més del 50%, amb més de 28.000 treballadors, i amb un índex de productivitat dels més alts de la nostra economia. Una facturació que supera els 4.500 M€, que implica gairebé el 2% del PIB català, molt superior a sectors com l'immobiliari. I ho fem amb un alt impacte social -assolint el 51,2% d'ocupació femenina-, invertint més d'un 2% en R+D+I, i vetllant per l'impacte ambiental de la nostra activitat.

Aquesta és la nostra radiografia com a sector. Hem de tenir present que les nostres més de 4.500 empreses treballen cada dia amb milers i milers de clients d'aquí i d'arreu, donant-los suport i gestionant la seva estratègia, la seva transformació digital, els seus processos clau, la seva internacionalització, els canvis de model de negoci, la recerca de talent i un llarg etcètera de serveis que impacten en el futur de la nostra economia i el nostre país.

Per acabar, voldria agrair primer a l'equip de recerca de la UPF-BSM el seu esforç i la seva professionalitat. També a les empreses de la nostra Patronal que ens han aportat dades per poder elaborar valoracions qualitatives i, en especial, a aquelles que han patrocinat aquest informe i que han permès que avui surti a la llum.

Jordi Marin Puigpelat
Director General
ACEC – Patronal Consultores de Catalunya

2. Introducció

2. Introducció

Segons el consultor nord-americà Peter Block, "s'exerceix la consultoria sempre que es pretén modificar o millorar una situació, però sense tenir un control directe de l'execució". Una definició tan senzilla com directa de la funció que actualment desenvolupen més de 4.500 empreses a Catalunya.

La consultoria s'ha anat consolidant com un actor de primer nivell per al correcte desenvolupament de l'activitat econòmica, ja que els professionals del sector tenen el potencial d'acompanyar les organitzacions en els processos d'adaptació a un context cada vegada més convuls i canviant.

En aquest sentit, cal recordar la teoria de la *boiling frog*, que assegura que la millor manera de bullir una granota viva és posar-la en una olla d'aigua tèbia i portar-la a ebullició lentament, de manera que el pobre amfibi no s'adoni del perill i acabi cuit. Per contra, si optéssim per llençar la granota directament a l'aigua bullint, saltaria immediatament i aconseguiria escapar.

Aquesta metàfora s'utilitza al món empresarial per explicar la diferència entre una revolució i una transformació. Una revolució és com l'aigua bullent, tan explícita i acotada en el temps que permet ser identificada amb facilitat i reaccionar decididament. Un bon exemple seria la pandèmia que estem vivint, a la qual totes les companyies s'han hagut d'adaptar (per activa o per passiva).

En canvi, les transformacions acostumen a ser més duradores i sigil·loses. Són aquells canvis que no transmeten sensació d'urgència però que tenen un gran potencial disruptiu, fins al punt que poden acabar posant en perill la supervivència d'un negoci. És com l'aigua tèbia, que la falsa sensació de benestar pot derivar en una inacció de conseqüències fatals. Una clara mostra de transformacions són la sostenibilitat, la digitalització o la resiliència, ja que la seva càrrega de profunditat acabarà dibuixant un món diferent del que avui coneixem.

Així doncs, les empreses de consultoria tenen un present i un futur ple d'oportunitats, amb una sèrie de reptes col·lectius que necessiten traduir-se en projectes concrets que aportin valor. A més a més, tal com recorda la darrera memòria de l'Associació Espanyola de Consultoria, les expectatives de creixement del sector han incrementat des de l'any 2020, gràcies als serveis que s'estan prestant a les empreses que volen participar dels Fons Europeus Next Generation .

En aquest marc de rellevància estratègica, el present estudi neix amb la voluntat d'aportar coneixement sobre la consultoria a Catalunya, recollint els paràmetres més significatius de l'activitat de les empreses del sector, així com el seu impacte econòmic i social en el territori. En paral·lel, a fi de detectar les tendències més significatives en el terreny de la consultoria, l'informe també incorpora els resultats d'un qüestionari proporcionat a un conjunt d'executius i executives d'empreses vinculades a l'Associació d'Empreses Consultores de Catalunya (ACEC), que ha col·laborat activament amb els investigadors de la UPF Barcelona School of Management.

D'aquesta manera, l'ACEC ha volgut aportar coneixement inèdit, útil i rigorós, sempre en coherència amb els seus principis fundacionals, que són els de vetllar pel sector de la consultoria; promoure el talent, la professionalitat, l'ètica i la qualitat del sector; i crear opinió sobre temes d'interès per a les institucions, els organismes públics i privats i la societat catalana.

El present estudi també s'emmarca dins l'Agenda 2030 pel Desenvolupament Sostenible , aprovada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el setembre del 2015. En concret, amb la present investigació, s'incideix específicament en els següents objectius: (3) salut i benestar, (5) igualtat de gènere, (8) treball digne i creixement econòmic, (9) indústria, innovació i infraestructures, (10) reducció de les desigualtats, (16) pau, justícia i institucions sòlides.

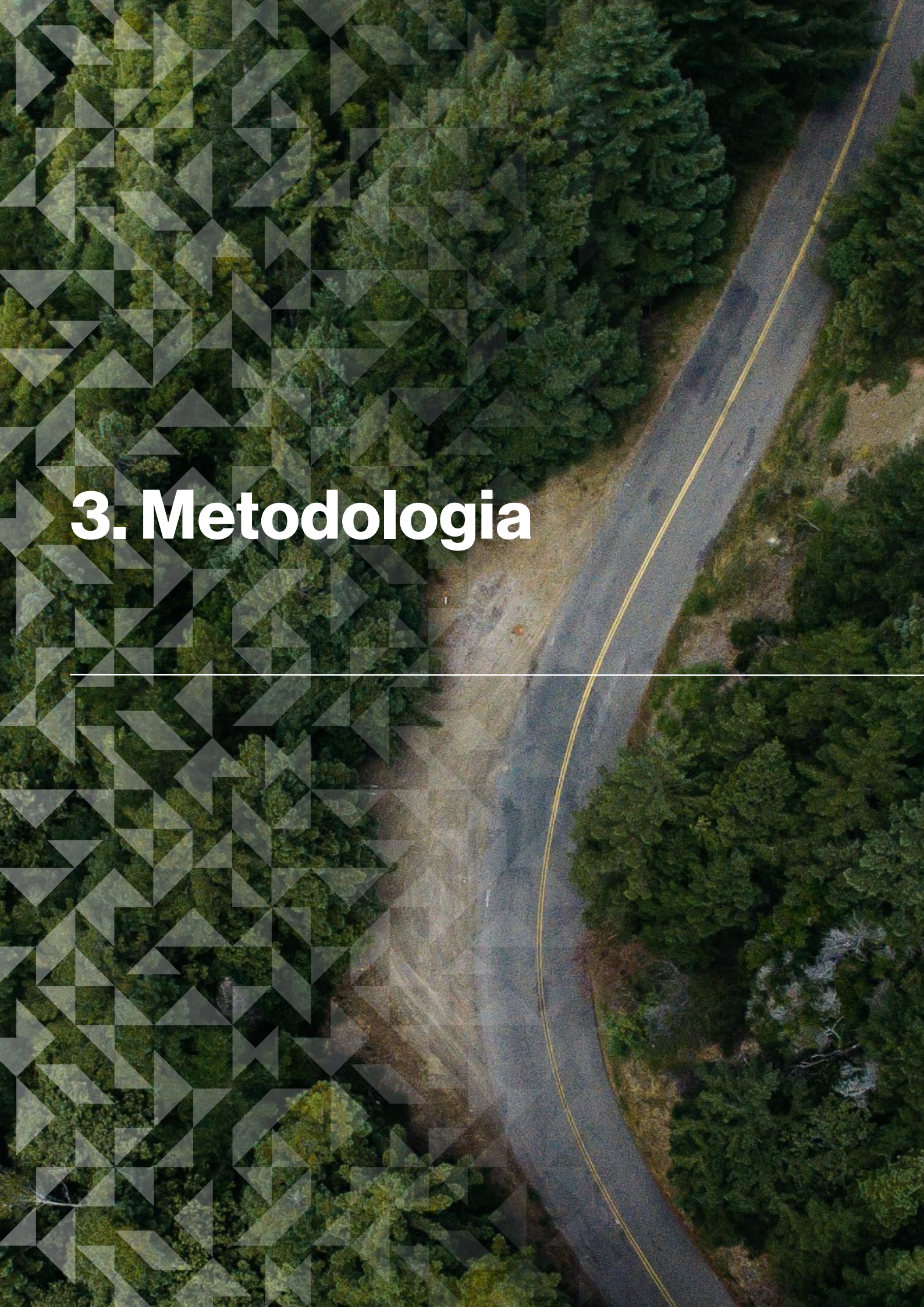

3. Metodologia

3. Metodologia

L'estudi es divideix principalment en dues parts. La primera aporta una radiografia del sector de la consultoria, dimensionant les principals magnituds, identificant les característiques diferencials i remarcant les fonts de valor més rellevants. Per altra banda, la segona part és una anàlisi qualitativa d'una mostra d'onze empreses del sector de la consultoria a Catalunya, mitjançant la qual es poden assenyalar les corrents actuals i les tendències de futur, sempre a través d'un enfocament holístic que contempla les variables econòmiques, socials i mediambientals.

Per dur a terme aquesta tasca, s'han utilitzat dos mètodes d'investigació diferents però complementaris:

1. D'una banda, una revisió de les dades oficials de l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat) , des d'on s'ha pogut recollir la informació més rellevant de caràcter quantitatiu, en un període temporal comprès entre 2012 i 2021. Per establir la dimensió i les característiques de les empreses de consultoria, s'ha utilitzat la base de dades de l'estadística d'empreses i establiments. Així mateix, per analitzar tot el referent a l'ocupació del sector, s'ha emprat les dades d'afiliats i afiliacions a la Seguretat Social, segons residència padronal i divisió econòmica. Finalment, el valor social i econòmic s'ha calculat mitjançant la informació recollida en l'estadística estructural d'empreses del sector serveis. En tots els casos, per tal de focalitzar en la branca d'activitat que és objecte de l'estudi, s'han extret les dades del grup 70 (activitats de les seus centrals; activitats de consultoria de gestió empresarial) i el subgrup 702 (serveis de consultoria en gestió empresarial).

2. D'altra banda, a fi de complementar les dades oficials i conèixer la realitat de les empreses sòcies i adherides a l'Associació d'Empreses Consultores de Catalunya (ACEC), durant el mes de març de 2022 s'ha proporcionat un qüestionari que han contestat onze empreses. La informació recollida té un caràcter més qualitatiu que permet conèixer les tendències del sector i aprofundir en alguns elements claus del seu impacte econòmic, social i ambiental. En aquest cas, doncs, el treball exposa les conclusions de l'enquesta i en fa una interpretació en clau de futur.

4. Radiografia del sector de la consultoria a Catalunya

4. Radiografia del sector de la consultoria a Catalunya

4.1. Dimensió i característiques

Per valorar el comportament que ha experimentat el sector de la consultoria a Catalunya, en termes de creixement econòmic, es convenient consultar les dades de l'Institut Nacional d'Estadística (Idescat) referents al nombre d'empreses que es dediquen a aquesta activitat. Així doncs, si s'analitzen els darrers deu anys amb xifres oficials disponibles (2012 – 2021) es pot apreciar com ha augmentat significativament el nombre de companyies que ofereixen serveis de consultoria, tant les que tenen seu social a Catalunya (que han crescut un 47,7%) com les que només hi tenen establiments (que també han registrat un increment del 49,2%). De fet, tal i com es pot apreciar a la figura 1, en aquesta última dècada, les empreses amb domicili català han passat de 2.965 a 4.381, mentre que les companyies amb activitat al territori han progressat de 3.074 a 4.586.

En aquest sentit, la primera realitat que emergeix de les dades és que el sector de la consultoria a casa nostra ha registrat un creixement sostingut en els darrers anys, fins i tot durant els mesos de la pandèmia sanitària del coronavirus, ja que es van seguir creant companyies de manera ininterrompuda. Per altra banda, també cal assenyalar que el nombre d'empreses consultores amb seu social a Catalunya és molt elevat si el comparem amb el total de corporacions que hi presten servei. De fet, el 95,5% de les consultores que operen a les províncies catalanes també hi tenen el seu domicili social.

Figura 1. Nombre d'empreses de consultoria a Catalunya (seu social i establiments). Font: Idescat (2022)

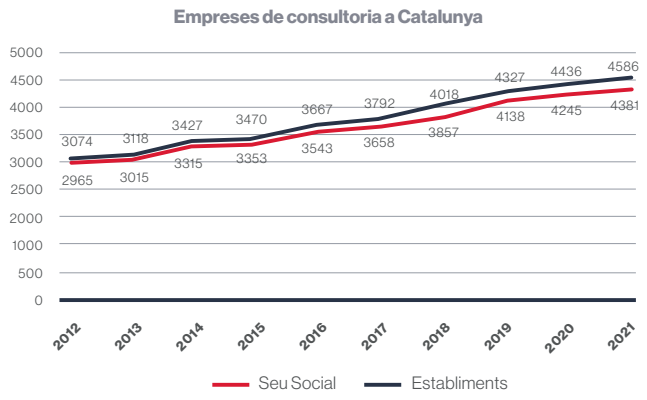

Pel que fa a la mida de les empreses de consultoria de Catalunya, les dades de l'Idescat ens ofereixen una imatge força nítida del sector, clarament dominat per les companyies micro (menys de 10 treballadors) i petites (menys de 50). De fet, de les 4.586 empreses totals, 1.933 no tenen cap treballador i 2.327 compten amb una plantilla inferior a les 10 persones. A una distància important se situen les empreses de fins a 50 empleats, que són 235. Dit d'una altra manera, el 98% de les empreses de consultoria de Catalunya són micro o petites.

Tal com es pot veure a la figura 2, les empreses mitjanes tenen un pes específic molt inferior a les petites, ja que es comptabilitzen 60 companyies en l'interval de 50 a 199 treballadors, i només 7 organitzacions en la forquilla que recull des dels 200 fins als 249 empleats.

Figura 2. Nombre d'empreses de consultoria a Catalunya segons assalariats. Font: Idescat (2022)

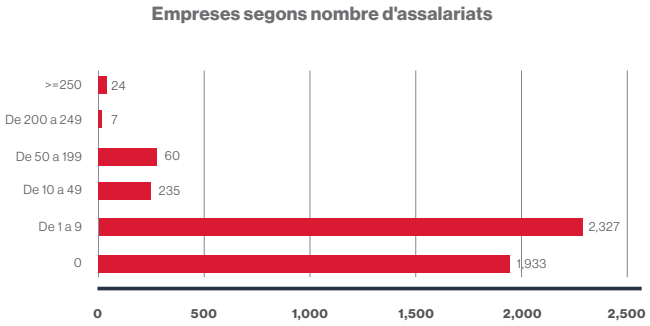

Pel que fa a les corporacions de més dimensió, les xifres de 2021 registren fins a 24 empreses que donen servei a Catalunya amb un equip igual o superior a les 250 persones. O expressat d'una altra manera, les empreses grans en el sector de la consultoria catalana representen un 0,5% del total. Una xifra que contrasta amb la realitat que es pot observar a la figura 3, on queda clar que en els darrers 10 anys les empreses grans són les que més han expandit la seva presència al territori, amb un creixement del 200%.

Figura 3. Creixement (en percentatge) del nombre de consultores segons assalariats. Font: Idescat (2022)

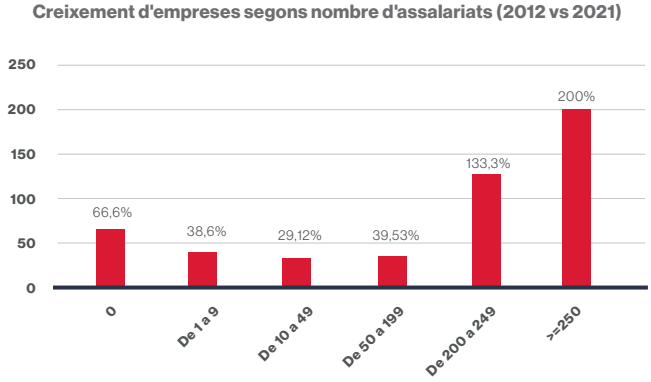

Seguint amb la radiografia del sector, la condició jurídica de la gran majoria d'empreses de consultoria de Catalunya és la societat limitada, amb un total de 3.522 companyies constituïdes amb aquesta fórmula, cosa que representa un 76,7% del conjunt. La figura 4 mostra les alternatives existents: 679 empreses que són persones físiques, 157 que opten per la societat anònima i 228 que s'acullen a altres opcions diverses.

4. Radiografia del sector de la consultoria a Catalunya

Figura 4. Nombre d'empreses de consultoria a Catalunya segons condició jurídica.
Font: Idescat (2022)

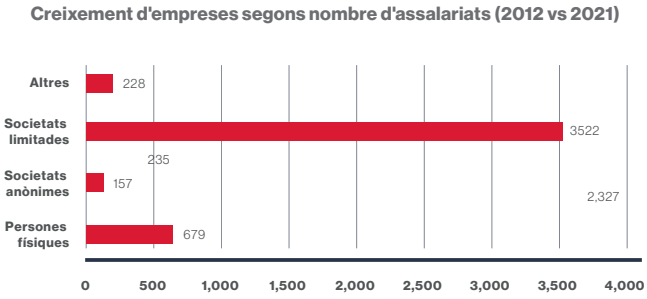

Figura 5. Nombre d'establiments de consultoria a Catalunya (2012 – 2021).
Font: Idescat (2022)

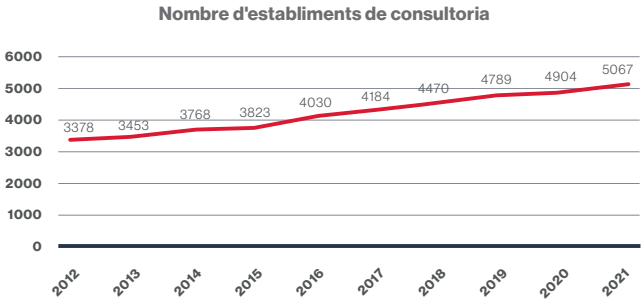

Un cop quantificades les empreses de consultoria i la seves principals característiques pel que fa a nombre de treballadors i condició jurídica, existeixen almenys dos elements més que poden ajudar a dimensionar el sector i valorar-ne el seu impacte real a Catalunya. En primer lloc, el nombre d'establiments que tenen les seves portes obertes al públic, i que en els darrers 10 anys, seguint la mateixa lògica ascendent del nombre d'empreses que ja s'ha exposat anteriorment, també han experimentat un creixement notable, de fins al 50%. En la figura 5 es pot veure com els 3.378 establiments del 2012 s'han anat ampliant de manera contínua fins arribar als 5.067 de l'any 2021.

Així mateix, i per cloure aquest apartat, és important exposar l'evolució del nombre de persones de Catalunya que desenvolupen la seva vida professional al sector de la consultoria. En aquest sentit, la figura 6 recull les afiliacions a la Seguretat Social registrades des de 2012 fins a 2021, filtrades per activitat professional, evidenciant que les empreses consultores han sigut un motor d'ocupació durant la darrera dècada. I és que el 2012 hi havia 12.917 professionals en aquest sector, mentre que el 2021 se'n van comptabilitzar 28.706, cosa que representa un creixement del 122,2%. En aquesta línia, cal assenyalar que la Covid19 no va interrompre la creació de llocs de treball, ja que entre els anys 2020 i 2021 es van inscriure 3.593 empleats més al sector.

Figura 6. Nombre de treballadors al sector de la consultoria (2012 – 2021).
Font: Idescat (2022)

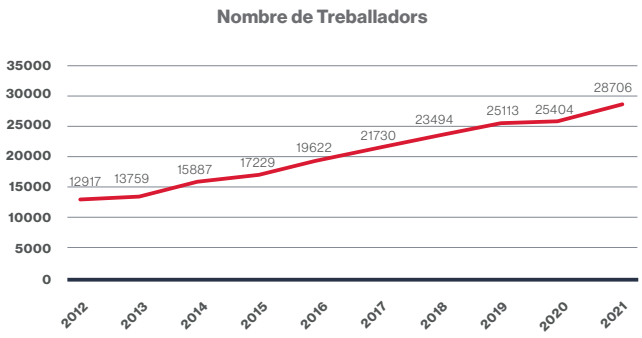

4.2. Valor econòmic i social

Els principals paràmetres per valorar l'impacte econòmic i social de la consultoria a Catalunya també s'han extret de les últimes dades disponibles a l'Idescat, referents a l'any 2019. Segons aquestes xifres, el volum del negoci del sector supera els 4.364 milions d'euros anuals, que és el que facturen conjuntament totes les empreses que presten serveis de consultoria, i que representa un 1,83% del PIB de Catalunya. Pel que fa a l'evolució, és important assenyalar que el creixement interanual d'aquestes vendes és superior al 15%. Per ajudar a dimensionar les dades, la figura 7 ofereix una comparativa amb les vendes d'altres sectors que l'Idescat considera comparables, com són les activitats immobiliàries (1.937 milions), les activitats jurídiques (2.350 milions), les activitats de comptabilitat i auditoria (2.735 milions), els serveis d'arquitectura (3.874 milions), la recerca i el desenvolupament (651 milions) o la publicitat (4.047 milions). En tots els casos, els volums de negoci són inferiors al que registra l'activitat de la consultoria a Catalunya.

Figura 7. Facturació (en milers d'euros) de diversos sectors d'activitat a Catalunya.
Font: Idescat

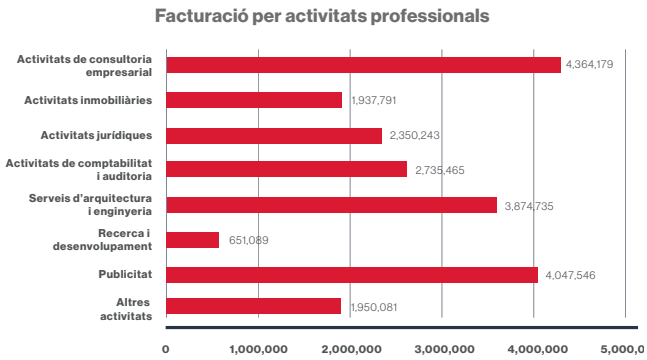

Si ens fixem en la localització geogràfica de les vendes del sector, és a dir, d'on procedeixen els 4.364 milions d'euros que facturen les empreses de consultoria de Catalunya, en la figura 8 es pot observar que la gran majoria venen del conjunt d'Espanya. Concretament, 3.536 milions d'euros es poden assignar a serveis prestats a clients espanyols, cosa que representa el 81% del total. En les dades de l'Idescat no es diferencia entre les vendes realitzades a Catalunya i a la resta de l'Estat espanyol, així que en el següent apartat del present estudi, quan es procedeixi a l'anàlisi qualitativa d'una mostra d'empreses, s'extraurà una aproximació a aquesta dada, amb l'objectiu d'identificar millor la procedència (i la proximitat) de la facturació.

De la informació disponible també se n'extreu que el sector té un grau d'internacionalització remarcable, almenys en quant a les vendes, ja que la facturació dels seus clients europeus suma 480 milions d'euros (un 11% del total) i la procedent de la resta de països del món arriba als 377 milions d'euros (equivalent al 8% del conjunt).

Figura 8. Destinació de les vendes de les empreses de consultoria.
Font: Idescat (2022)

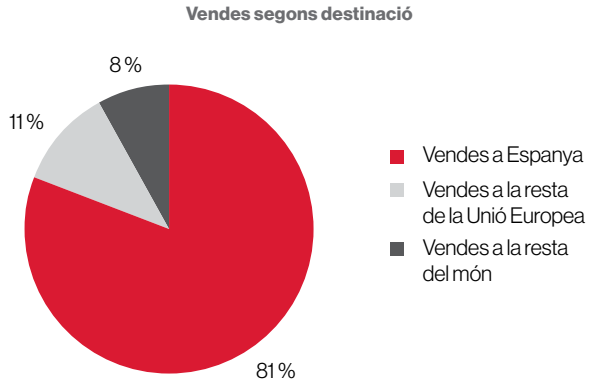

En termes de valor econòmic, cal assenyalar que la productivitat del sector de la consultoria, entesa com l'aportació de cada ocupat a la generació de rendes de l'empresa, se situa en 72.056 euros anuals per treballador, un nivell significativament superior al d'altres activitats professionals i tècniques comparables. De fet, tal com es pot comprovar a la figura 9, el segon sector més productiu és el de serveis jurídics, amb 50.361 euros per empleat, un 30% menys que la consultoria. Així mateix, les activitats immobiliàries, de publicitat, d'auditoria, d'arquitectura i de recerca, se situen en un interval productiu d'entre 40.000 i 46.000 euros. Aquestes xifres relatives tenen una càrrega positiva molt elevada per a la consultoria, ja que l'Idescat calcula la productivitat amb l'objectiu de mesurar l'eficiència del factor treball en cada sector.

Figura 9. Productivitat per empleat (en euros) de sectors d'activitat comparables.
Font: Idescat (2022)

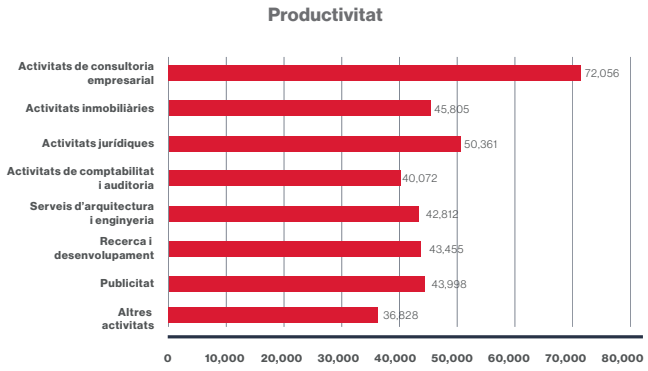

A banda de la productivitat, el sector de la consultoria també compta amb una taxa de valor afegit important, superior al 60,%, cosa que mostra la seva gran capacitat de generació de rendes per unitat de producte o servei. L'Idescat calcula aquest rati mitjançant la proporció que representa el valor afegit brut al cost de factors respecte al valor de la producció.

En la mateixa línia, és remarcable la taxa de despesa de personal, que ascendeix al 82,9%, evidenciant l'alta proporció que representen les despeses de personal respecte el cost total de factors. Aquest paràmetre serveix per posar en valor la participació de l'ocupació assalariada en la renda generada en el sector de la consultoria.

Per acabar de completar la radiografia laboral, és important indicar que el rati d'ocupació femenina ja és superior a la masculina. De fet, la figura 10 mostra com el nombre de dones assalariades en les empreses de consultoria a Catalunya ja arriba al 51,2%, un percentatge superior al d'altres branques d'activitat, com l'enginyeria i l'arquitectura (que no arriben al 35%) però encara lluny de sectors de referència, com l'auditoria, la comptabilitat o la jurisprudència, on l'ocupació femenina és substancialment més alta (rondant el 70%).

Figura 10. Quatre taxes de caràcter social referents al sector de la consultoria.
Font: Idescat (2022)

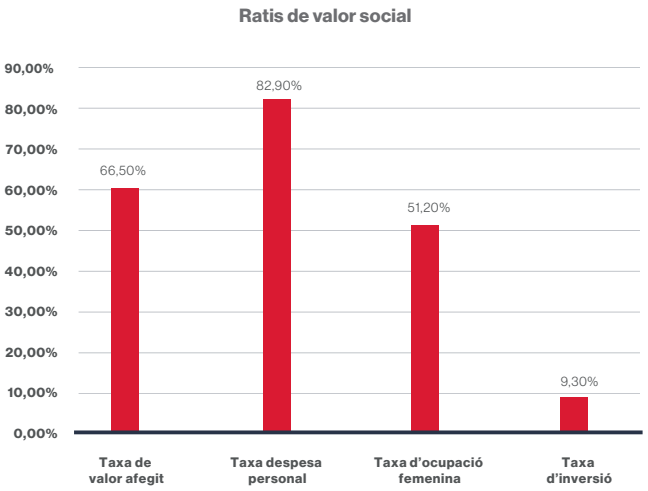

Pel que fa a la inversió, la taxa del sector és del 9,3%. Com en la despesa de personal, l'Idescat ho calcula a través de la proporció que representa la inversió total respecte al cost de factors. En aquest sentit, convé remarcar que les empreses de consultoria de Catalunya fan bàsicament dos tipus d'inversions. Per una banda, l'anomenada inversió en actius materials, que supera els 145,5 milions d'euros anuals; i per l'altra, la inversió en actius intangibles, que inclou tota l'activitat de recerca i desenvolupament, i que s'emporta una quantitat de 91,9 milions.

En paral·lel, tal com mostra la figura 11, la generació de riquesa que aporta el sector també es pot mesurar en base a la despesa que fan les empreses de consultoria, tant en concepte de compra de materials (que ascendeix als 264,9 milions anuals), com quantificant econòmicament els treballs que subcontracten a altres empreses (i que tenen un valor agregat de 217,4 milions). Tot plegat configura un marc que permet concloure que l'impacte econòmic i social de les empreses de consultoria a Catalunya és d'una envergadura més que notable.

Figura 11. Inversions i compres (en milers d'euros) de les empreses de consultoria.
Font: Idescat (2022)

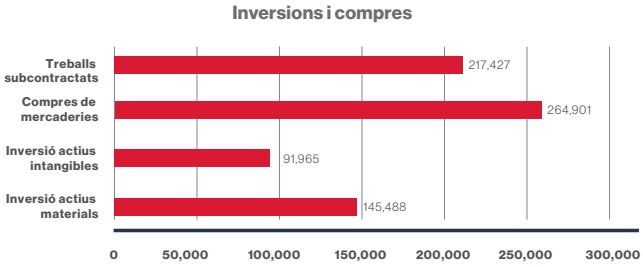

5. El cas de les empreses d'ACEC

5. El cas de les empreses d'ACEC

A fi d'aportar una part d'informació més qualitativa i determinar la tendència que segueixen algunes empreses del sector de consultoria a Catalunya, analitzem en profunditat el cas d'onze empreses sòcies i/o adherides a l'ACEC. Partint de dades recollides a través d'un qüestionari proporcionat al mes de març de 2022, ens fixem en l'impacte econòmic, social i mediambiental d'aquestes empreses.

5.1. Impacte econòmic

La repercussió de l'activitat d'una empresa en el propi sector en el que opera i en els altres, és el que s'anomena l'impacte econòmic d'una empresa al territori. En aquest apartat, s'explica l'impacte dels ingressos, les despeses i les inversions de la mostra enquestada, per tal de conèixer com beneficia l'economia catalana.

Ingressos:
En primer lloc, els ingressos de les empreses enquestades varien des dels 38 mil euros fins a valors superiors als 400 milions d'euros per l'any 2021. De mitjana, els ingressos provenen majoritàriament de Catalunya (54%) i Espanya (31%), mentre que el 15% restant prové de clients internacionals. Tot i així, val la pena esmentar que cinc empreses no reben ingressos de fora d'Espanya.

Figura 12. Origen dels ingressos

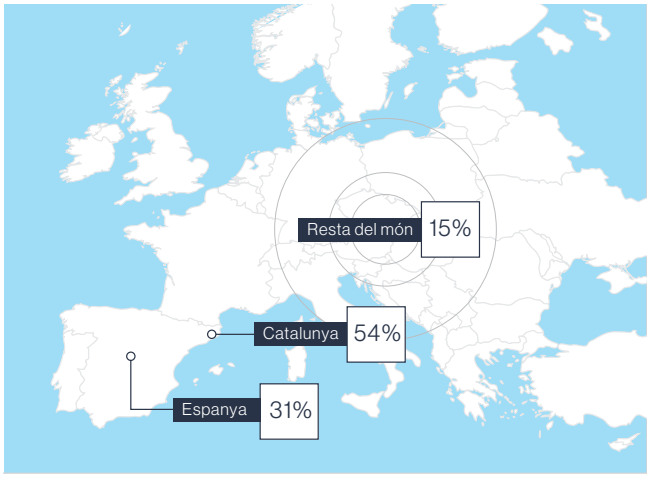

Pel que fa als sectors dels quals reben la major part dels ingressos, es tracta dels següents (ordenats per ordre d'importància): (i) Productes industrials i sanejament, (ii) Serveis d'informació i comunicacions, (iii) Serveis financers i d'assegurances, (iv) Serveis de comerç, transport i hostaleria i (v) Serveis immobiliaris.

Despeses:
Passant a veure les despeses, veiem que les de la mostra enquestada varien des dels 26 mil euros fins als 433 milions d'euros. A Catalunya se'n destinen un 61% de mitjana, un 32% es destina a Espanya i el 8% restant s'efectua a proveïdors de fora d'Espanya. Així i tot, hi ha quatre empreses que no realitzen cap despesa a proveïdors internacionals.

Figura 13. Destinació de les despeses

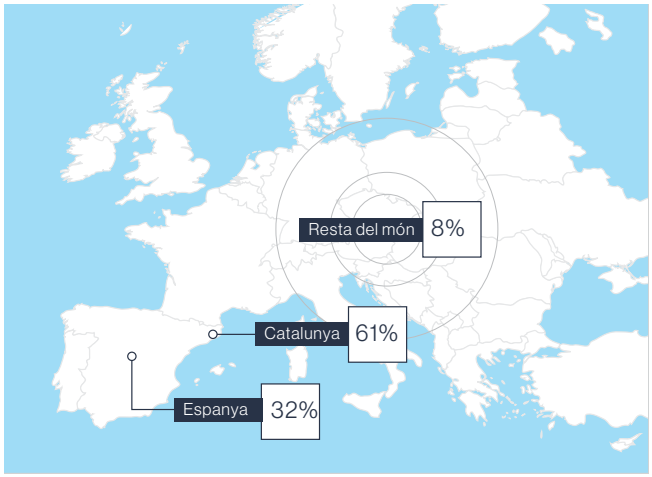

Pel que fa als sectors als quals efectuen la major part de les despeses, es tracta de les indústries de (ordenats per ordre d'importància): (i) Serveis d'informació i comunicacions, (ii) Serveis financers i d'assegurances, (iii) Serveis de comerç, transport i hostaleria, (iv) Serveis professionals, científics, administratius i auxiliars i (v) Serveis immobiliaris.

Inversions:
Per aprofundir en l'objecte de les despeses, també ens fixem en les inversions de les empreses enquestades. Concretament, preguntem sobre les inversions a investigació i desenvolupament (I+D) i a projectes de caràcter mediambiental.

Quant a les inversions a I+D, veiem que vuit de les empreses enquestades hi inverteixen part de la seva facturació. D'aquestes, set hi inverteixen fins a una quarta part de les inversions, i una hi inverteix fins a la meitat del total d'inversions. Tres empreses no hi destinen capital.

Per altra banda, sis empreses indiquen que fan inversions en projectes mediambientals, de les quals: cinc inverteixen fins al 25% de les seves inversions, mentre que una hi inverteix fins a la meitat del total d'inversions. Hi ha 5 empreses que encara no efectuen cap inversió de caràcter mediambiental.

Figura 14. Caràcter de les inversions

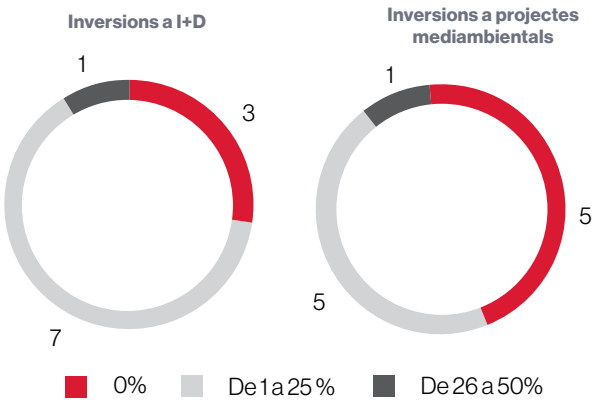

5.2. Impacte social

A més d'un impacte en l'economia, l'activitat de les empreses també pot tenir un impacte positiu sobre (1) les persones que hi treballen i (2) la resta de societat, a través d'iniciatives que puguin beneficiar les persones. Les tendències del sector en ambdós impactes se assenyalen a continuació.

La plantilla:

En la mostra analitzada d'empreses sòcies i adherides d'ACEC no hi ha cap microempresa que tingui menys de deu treballadors, tal com indica la figura 15. Concretament, trobem quatre PIMES, dues de les quals són petites ja que tenen fins a 50 empleats, i tres són mitjanes (amb unes plantilles de 43, 150 i 120 treballadors/es). La resta són grans empreses, una de les quals arriba als 5.950 treballadors a Catalunya.

Figura 15. Tipus d'empresa per quantitat de treballadors

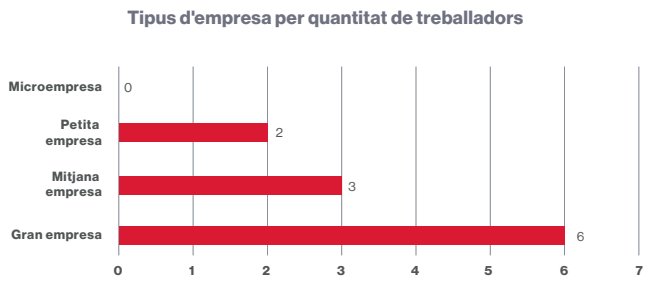

Figura 16. Distribució de contractes fixes

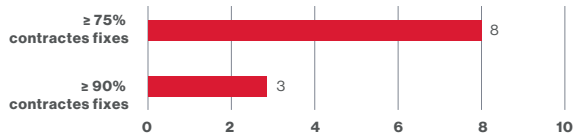

Figura 17. Quantitat de dones

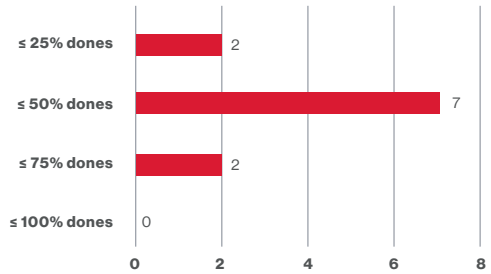

Quant a la tipologia de contractes, la majoria d'empreses enquestades indiquen que tenen una plantilla formada per persones en contractes fixes. Totes tenen més d'un 75% de la plantilla amb contractes fixes, i tres empreses detallen que el percentatge s'eleva a més del 90%.

Pel que fa al gènere, es tracta de plantilles majoritàriament paritàries. Com indica la figura 17, set de les empreses enquestades tenen fins a la meitat de la plantilla formada per dones. En els extrems trobem dues empreses que indiquen que tenen fins a un 75% de la plantilla format per dones, mentre que la plantilla de dues de les empreses no està formada ni per una quarta part de dones.

Quant a l'edat dels treballadors i treballadores, la gran majoria d'empreses tenen fins a un 50% de la plantilla format per persones menors de 30 anys. Per altra banda, com indica la figura 18, tres empreses tenen una plantilla més envellida, i tres tenen fins a un 75% de la plantilla menor de 30 anys.

Figura 18. Quantitat de persones menors de 30 anys

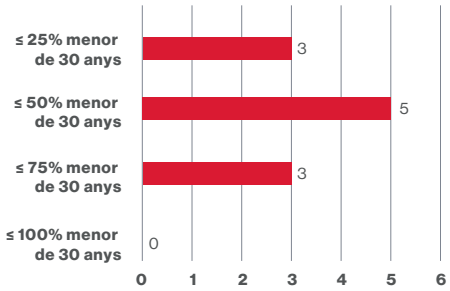

Passant a veure la remuneració que reben el conjunt d'empleats i empleades, la figura següent ho detalla segons diversos segments salarials. Com s'aprecia a la gràfica, no hi ha persones que rebin menys de 500€ mensuals, i només un 1% rep menys de 999€ mensuals. La gran majoria rep més de 2.000€ mensuals, dels quals un 11% en rep més de 5.000€.

Figura 19. Remuneració de la plantilla

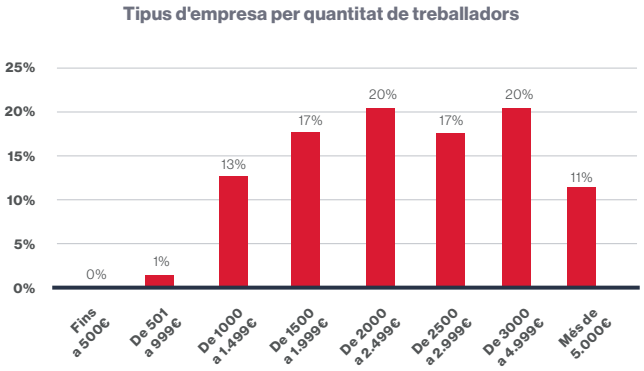

Formació de la plantilla:

Amb l'objectiu de conèixer la inversió en formar la plantilla de les empreses enquestades, veiem en la següent figura que gairebé la meitat de les empreses inverteixen entre 501 i 1000€ anualment per formar cada treballador/a. Aproximadament una quarta part de la mostra hi inverteix menys de 500 euros, mentre que, per altra banda, un 9% de les empreses enquestades hi inverteixen entre 1001 i 2000€. El 9% restant inverteix més de 2000€ anuals.

Figura 20. Inversió en formació

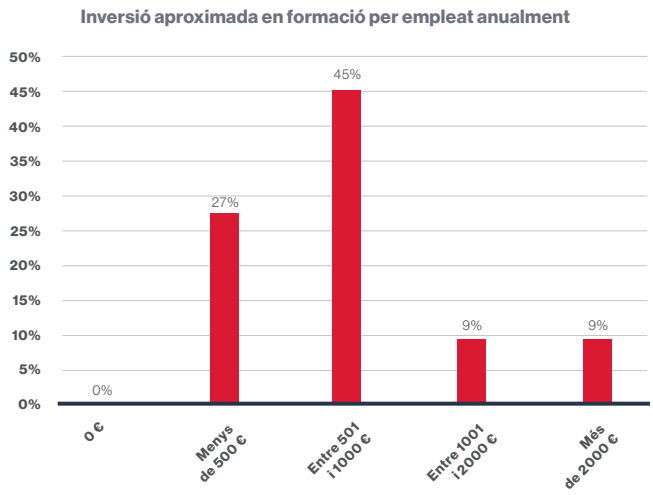

Si mirem les hores que dediquen a formar la plantilla anualment, veiem que la distribució varia lleugerament.

Figura 21. Dedicació en hores de formació

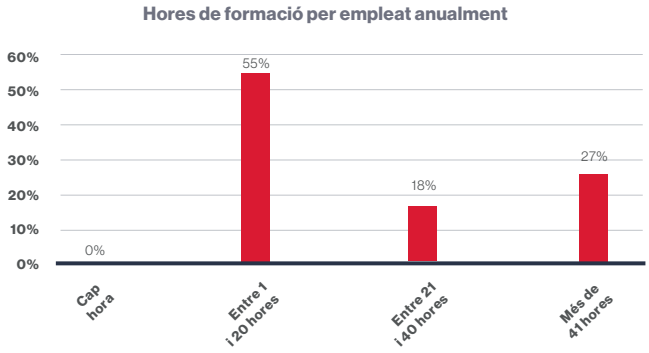

Com s'aprecia en la gràfica, més de la meitat de les empreses dediquen entre 1 i 20 hores anualment en formar cada empleat/da, un 18% hi dedica fins a 40 hores i un 27% hi dedica més de 41 hores anuals.

Valor afegit pels treballadors i treballadores:
Addicionalment, amb l'objectiu de conèixer les facilitats que les consultores aporten pel conjunt de treballadors i treballadores, veiem com totes tenen una política de flexibilitat horària, una política de conciliació personal i laboral, un codi ètic i un pla d'igualtat. El 91% té un protocol d'assetjament laboral.

Figura 22. Valor afegit pels treballadors/es

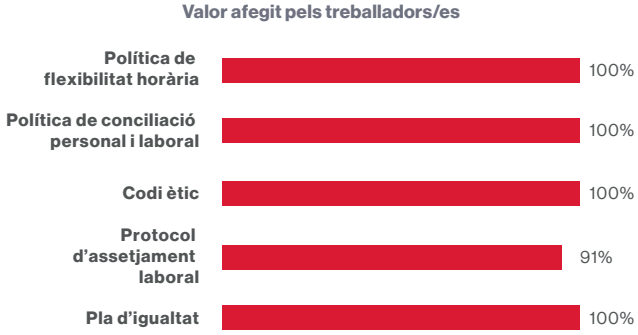

Recolzament en projectes socials:
Finalment, ens indiquen que el seu impacte social va més enllà de la plantilla, ja que participen en projectes de caràcter social, donant recolzament a fundacions i associacions sense ànim de lucre, com la Fundació SEUR "tapones para una buena vida", que ajuda col·lectius infantils amb problemes greus de salut; la Fundació Exit, que té l'objectiu de reduir el nivell d'abandonament educatiu de joves en situació de vulnerabilitat social; o recolzant projectes per a la construcció d'escoles i orfenats en diversos punts del món. Addicionalment, algunes empreses també organitzen jornades perquè persones en risc d'exclusió social puguin conèixer oportunitats professionals dins el sector, i d'altres donen suport a emprenedors.

5.3. Impacte mediambiental

Per completar l'impacte total de les empreses, també tenim en compte els seus esforços per crear valor mediambiental i respectar el planeta.

Diversos estudis, com el de Bukalska et al. (2021), suggereixen que alguns contextos i sectors faciliten el desenvolupament d'activitats més sostenibles que d'altres. Això és coherent amb les conclusions de l'informe *"The European environment —state and outlook 2020. Knowledge for transition to a sustainable Europe"* de l'Agència Europea del Medi Ambient (EEA, 2019). En l'informe es conclou que, a causa dels requisits de les activitats de cada sector, el consum d'energia i la sostenibilitat global de cada sector difereixen en gran mesura. Per exemple, quan es comparen entre les indústries de serveis i les indústries manufactureres, es poden apreciar grans diferències, ja que les indústries de serveis a Europa mostren un menor consum d'energia i una menor petjada de carboni que els sectors manufacturers. Contràriament, altres sectors, com podria ser el del transport, tenen un impacte ambiental molt superior al d'altres (EEA, 2019). Així doncs, per definició, el sector de la consultoria és una indústria poc contaminant.

No obstant, ens fixem en el nivell de consum energètic, d'emissions de CO2 i de reciclatge de residus de les empreses sòcies i adherides a ACEC, així com el seu recolzament a projectes mediambientals.

Consum energètic:
Les consultores catalanes demostren un nivell baix de consum d'energia, on la meitat de la mostra enquestada consumeix menys de 10.000 kilowatts l'hora (kWh), dels quals un 10% en consumeix 0 kWh. Una quarta part de la mostra consumeix més de 30.000 kWh, tal com indica la següent figura.

Figura 23. Consum energètic

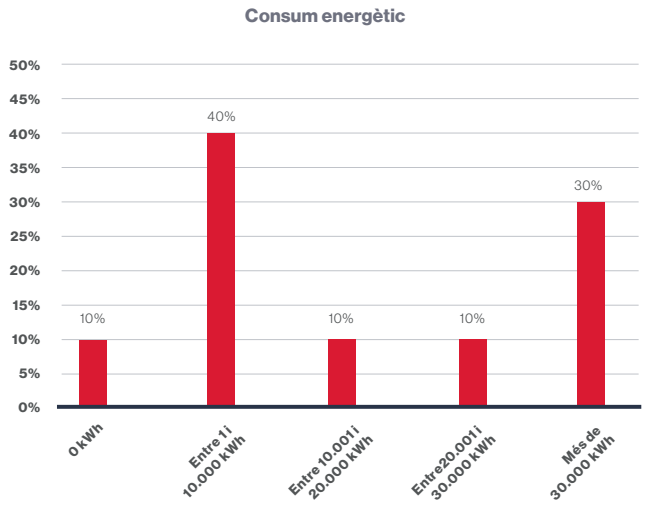

Emissions:
Pel que fa a les emissions de CO2 anuals de les consultores, tal com mostra la figura següent, el 20% de la mostra no emet emissions, i la gran majoria emet fins a 200 tones de CO2 anualment. Per altra banda, però, el 20% restant emet més de 200 tones de CO2 .

Cal remarcar que algunes empreses indiquen que tot just estant començant a mesurar els seus nivells d'emissions, i indiquen que estan fent esforços tant per calcular-les com per reduir-les. Algunes han aconseguit reduir aproximadament el 30% de les emissions de CO2 respecte l'any anterior.

Figura 24. Emissions de CO2 anuals

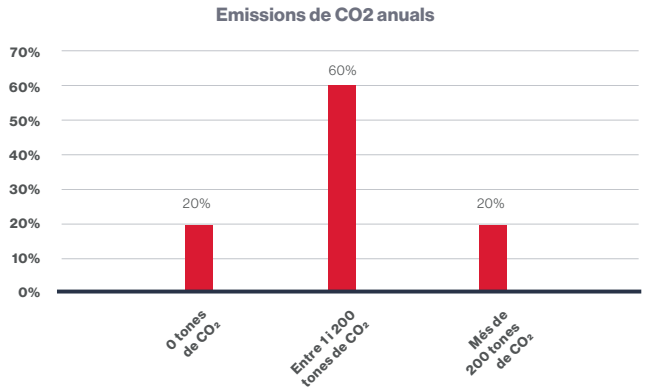

Reciclatge de residus:
A hores d'ara no totes les empreses enquestades calculen la proporció de residus reciclats anualment. En concret, la mostra conté 8 empreses que ho mesuren, i els resultats són diversos per a les que ho fan. Tal com es mostra en la gràfica següent, el 50% de la mostra recicla més de la meitat dels seus residus, mentre que en el pol oposat, una quarta part de les empreses no està reciclant els residus que genera.

Figura 25. Emissions de CO2 anuals

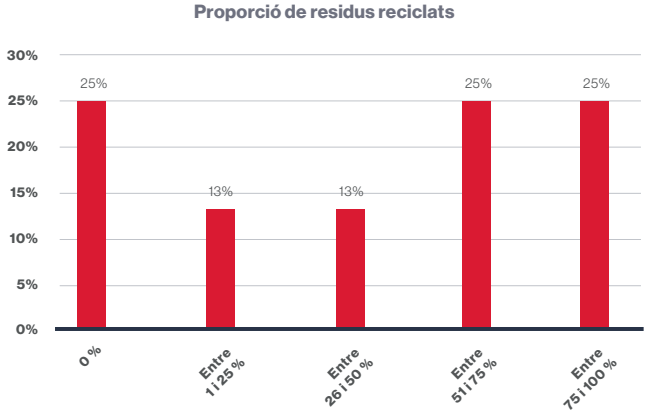

Recolzament en projectes mediambientals:
De la mateixa manera que les consultores recolzen iniciatives socials, moltes també participen en projectes de caràcter mediambiental. Per exemple, invertint part de la facturació en un sistema de recol·lecció i filtrat d'aigua en una escola a Cambodja, o col·laborant amb l'Institut Municipal d'Informàtica de Barcelona reciclant equips informàtics per poder-los reutilitzar i enviar a famílies en situació de vulnerabilitat.

6. Conclusions

6. Conclusions

Gràcies a les dades facilitades per l'Idescat es pot fer una radiografia del sector de la consultoria de Catalunya i dimensionar el seu impacte real, a través dels següents paràmetres:

Nombre d'empreses	Amb activitat: 4.586
	Amb Seu Social: 4.381
	Establiments: 5.067
Dimensió empreses	Micro: 4.260
	Petites: 235
	Mitjanes: 67
	Grans: 24
Condició jurídica	Societats limitades: 3.522
	Societats anònimes: 157
	Persones físiques: 679
	Altres: 228
Nombre de treballadors	Afiliats S. S.: 28.706
Facturació	Vendes: 4.364 M€
	PIB: 1,83%
Destinació vendes	Espanya: 81%
	Unió Europea: 11%
	Resta del món: 8%
Productivitat	Euros x treballador: 72.076
Ratis de valor social	Taxa valor afegit: 60,50%
	Taxa despesa de personal: 82,90%
	Taxa ocupació femenina: 51,20%
Inversions i compres	Treballs subcontractats: 217,4 M€
	Compres mercaderies: 264,9 M€
	Inversió actius tangibles: 91,9 M€
	Inversió actius materials: 145,4 M€

Per altra banda, l'anàlisi qualitativa i en profunditat d'una mostra d'onze empreses de consultoria, ens permet identificar algunes tendències de gestió rellevants de cara al present i futur del sector a Catalunya. De manera resumida, es poden destacar els següents aspectes:

- Despesa al territori: Les empreses obtenen un 54% d'ingressos de Catalunya, mentre que hi destinen un 61% dels seus costos.
- Inversions en I+D: La majoria d'organitzacions inverteixen en innovació (72,7%), destacant els projectes de caràcter mediambiental, que es comencen a obrir pas de manera significativa (54,5%).
- Aposta pel talent: Les companyies aposten per la contractació indefinida (+75% de contractes fixes), amb retribucions elevades (+68% de sous superior als 2.000€ mensuals) i plans de carrera (100% de les empreses inverteix en formació).
- Valor pel treballador: Gairebé el 100% del sector analitzat està desenvolupant polítiques de flexibilitat horària, mesures de conciliació laboral, codis ètics, plans d'igualtat i protocols d'assetjament laboral.
- Plantilles de futur: Relacionat amb els dos punts anteriors, la consultoria compta amb equips que integren les persones joves (la majoria d'empreses tenen fins a un 50% de la plantilla menor de 30 anys) i respecten la paritat de gènere (el 82% tenen com a mínim la meitat de dones).
- Acció mediambiental: La majoria de les empreses comencen a mesurar el consum energètic, les emissions contaminants i el reciclatge dels residus, per tal de prendre consciència i millorar.

7. Referències bibliogràfiques

7. Referències bibliogràfiques

- AEC (2022). La consultoría española. El sector en cifras 2021. *Asociación española de empresas de consultoría.* Disponible a: https://aecconsultoras.com/wp-content/uploads/2022/07/La-consultor%C3%ADa-espa%C3%B1ola-El-sector-en-cifras-2021-versi%C3%B3n-navegable.pdf
- Bruhn, M., Karlan, D., & Schoar, A. (2018). The impact of consulting services on small and medium enterprises: Evidence from a randomized trial in Mexico. *Journal of Political Economy*, 126(2), 635-687. Disponible a: https://www.povertyactionlab.org/sites/default/files/research-paper/The-Impact-of-Consulting-Services-on-SME_Schoar-et-al_March2018.pdf
- Bukalska, E., Zinecker, M., & Pietrzak, M. B. (2021). Socioemotional Wealth (SEW) of Family Firms and CEO Behavioral Biases in the Implementation of Sustainable Development Goals (SDGs). Energies, 14(21), 7411. https://doi.org/10.3390/en14217411
- European Environment Agency (EEA) (2019). The European environment —state and outlook 2020. Knowledge for transition to a sustainable Europe. *The European Environment Agency*, pp. 349-475. Disponible a: https://www.eea.europa.eu/soer/publications/soer-2020
- Idescat (2022). Empreses amb establiments a Catalunya a 1 de gener. *Institut d'Estadística de Catalunya* (GENCAT). Disponible a: https://www.idescat.cat/pub/?id=ee
- Idescat (2022). Estadística estructural d'empreses del sector serveis. *Institut d'Estadística de Catalunya* (GENCAT). Disponible a: https://www.idescat.cat/estad/eas
- Idescat (2022). Afiliats i afiliacions a la Seguretat Social segons residència padronal de l'afiliat. *Institut d'Estadística de Catalunya* (GENCAT). Disponible a: https://www.idescat.cat/pub/?id=afi
- MCA (2022). MCA Annual Industry Report 2021. *Management Consultancies Association*. Disponible a: https://www.mca.org.uk/report/mca-annual-industry-report-2022

Annex A: empreses sòcies i adherides a ACEC

Empreses sòcies:

Empreses adherides:

ATMIRA - AYESA - BILBOMATICA - BLUETAB SOLUTIONS - CEDEC - CEGOS - DELOITTE - DXC TECH
EY - GETRONICS - OESIA - UNISYS - VASS - VIEW NEXT - WORLDLINE

Informe elaborat per:

upf. BARCELONA SCHOOL OF MANAGEMENT

ACEC+ Consultores Catalunya

Amb la col·laboració de:

T Systems

SEIDOR

Concatel

Capgemini

NTT DATA